

ROZMNOŻYĆ SIĘ (162) *vb pf*

roz- (158), roz- (4).

sie (106), się (56).

Oba o jasne.

inf rozmnożyć się (5). \diamond *fut* 2 *sg* rozmnożysz się (2). \diamond 3 *sg* rozmnoży się (23). \diamond 2 *pl* rozmnożycie się (2). \diamond 3 *pl* rozmnożą się (12). \diamond *praet* 3 *sg m* rozmnożył się (20). *f* rozmnożyła się (18). *n* rozmnożyło się (6). \diamond 3 *pl m pers* rozmnożyli się (21). *subst* rozmnożyły się (16). \diamond *plusq* 3 *sg f* była się rozmnożyła (2). *n* było się rozmnożyło (1). \diamond 3 *pl m pers* byli się rozmnożyli (3). \diamond *imp* 3 *sg* niech się rozmnoży (4). \diamond *con* 2 *sg m* byś się rozmnożył (1). \diamond 3 *sg m* by się rozmnożył (6). *f* by się rozmnożyła (7). *n* by się rozmnożyło (3). \diamond 3 *pl m pers* by się rozmnożyli (1). *subst* by się rozmnożyły (5). \diamond *part praet act* rozmnożywszy się (4).

Sł stp s.v. rozmnożyć, Cn brak, Linde bez cytatu s.v. rozmnożyć.

1. Powiększyć się; *crescere* Miech, *Vulg, Mącz, PolAnt*; *multiplicari* Miech, *Vulg, PolAnt, JanStat*; *dilatate se, dilatari* *PolAnt*; *augeri* *JanStat* (154) :

a. Pod względem wielkości wymiernih: ilości, rozmiarów, objętości, wartości materialnej (88) : Y ftał fie potop przez czterdzieści dni ná ziemi. A rozmnożywfszy fie wody/ podniofły Korab wyfoko od ziemie *Leop Gen* 7/17; A w kim fye tá wilkość zbytnia rozmnoży/ s tąd bywáią Ręmy/ oczu płynienie/ niechęć iedzenia/ krofty/ płynące wrzody/ ograżki źimne/ opuchliny. *SienLek* 29v, 131; Lecz połamánia [scissuras] miáftá Dawidowego widzieliście iáko fię rozmnożyły *BudBib Is* 22/9, *Ps* 4/7[8]; Wino fię rozmnożyło gdy ie vbogim [Bonifacjusz] dáwać począł. *SkarŻyw* 497 marg.

rozmnożyć się komu (1): Oley fie rozmnożył wdowie. *BielKron* [852] marg.

Z określeniem krotności (1): Y połytał potraw od ftołu fwego do nich/ y rozmnożyły fię potráwy Biniáminowe nád wfszech inych potráwy pięć kroć (więcey) *BudBib Gen* 43/34.

α. O ludziach (62) :

αα. O zbiorowościach ludzkich: stać się licznym, liczniejszym (59) : *TarDuch* D7; *Inimici aut mei viuunt et confirmati funt fuper me: et multiplicati funt qui oderunt me inique. A nieprzijaciele moi żywą/ y pořilili fie przeciwko mnie/ á rozmnożyli fie ktorzy mnie wzgardzili niesprawiedliwie. WróbŻółt* 37/20; *LubPs* R2; *Leop Prov* 28/28; Tákże teź náłz Arcybifkup [...] kácerzom fwobodę dał [...]/ ktorzy przez te czterzy látá iáko fye w Polfzce rozmnożyli/ y zmocnili widziłf. *OrzRozm* I3v; rozmnożyli fie dziś zbiegowie od fwych pánow. *BielKron* 67; *Mącz* 68b; *BudBib Mal* 3/15; GDy fię zá czálem w Perfyey Chreściánie rozmnożyli/ y kościoły iufz fwoie/ Bifkupy/ kápłany/ y dyakony mieli: bárzo tá rzecz Magi/ ktorzy [...] ftróźmi y wodzámi nabożeńftwá Perfkiego byli/ obrażiła *SkarŻyw* 304; *SkarKazSej* 688a.

W porównaniach (3): *TarDuch* A6; *LubPs* P6v; Rozmnożyli fię [*Plures sunt*] nád włofy głowy moiey nienawiftnicy moi nádáremni/ rozmogli fię nieprzijaćiele moi tępiący mię próżno *BudBib Ps* 68/5.

Fraza: »liczba [kogo] się rozmnożyła« (1): GDyfmy widzieli liczbę Pořłów źiemfkich/ ktorzy ná Séym Wálny bywáią połyłáni: iż ták dálece rozmnożyła fie [*Cum cerneremus numerum Nunciorum terrestrium ... eousque processisse* *JanStat* 117]/ [...] kazálfimy opowiedzieć [...]: áby ná Séymiech

Powiatowych Połłów ná Séym Wálny nie więcéy obiérano/ iedno ták wiele/ iáko przedtym *SarnStat* 42.

Zwroty: »rozmnożyć się obficie« (1): izali tego nie pámiétałz/ że to ieft opowiedano: [...] iz ták ludzie źli y inźyich zwodzący ośzuftowie/ prorocy fałszywi/ rozmnożyć się obficie mieli? *CzechRozm* 184v.

»szeroko się rozmnożyć« (1): a záczeńá lię tá *Societas* [tj. *Societas Iesu, jezuići*] zá czáfów Páwła III. Bifkupá Rzymfkiego/ y ták prędko y łzeroko po wśzyftkim świcie rozmnożyła: iz to káždy baczyć mufi/ że łam Pan Bog to [...] przedfięwzięcie łpráwuie/ y błogofłáwi *ReszHoz* 138.

ααα. *Przez liczne potomstwo w wielu pokoleniach stać się wielkim narodem; o pojedynczej osobie: zostać protoplastą wielkiego narodu (43) : HistJóz E3v; Potym Iuhrowie rozmnożywśzy się przebyli wielkie rzeki MiechGlab 37; Tedy oni bracia odłaczyli się od głównej hordy Zawolfkiej y poczęli miefzkać przy zamku Saray [...] y rozmnożyli się w krotkim czáfie, tak barzo iz theż [...] powstała z nich wielika y łiłnego mnofthwa horda MiechGlab 75, 37, 39, 53; Dayże to miły pánie by się to łpełniło Aby to pokolenie wtwoiey łálce było Aby się rozmnożyło/ ku wśfemu dobremu *KlerWes* A2; *WróbŻółt* 4/8, 106/38; *RejJóz* Q3v; Nátał potym nowy Krol w Egipcie [...]. Ktory rzekł do ludu łwego/ Oto iuz thych Izráelczykow więcéy niż nas y możnieyśzych A przetoż nam trzeba z niemi chytrze pošťąpić/ by się łnadź barźiey nie rozmnożyli *BibRadz Ex* 1/10; A gdy się [*Wafasy*] rozmnożyli/ wybráli łobie Woiewodę/ Getás/ Dákos/ Iáziges wypędzili [...]/ á łámi tám ofiedli nád Dunáiem *BielKron* 275v, 18, 27v; *RejPos* 53; A v Szymehego łynow łzełnaście/ y łześć corek/ á(le) bráćia ich nie wiele łynow mieli/ y wśzytkie ich plemioná nie rozmnożyły się iáko łynow Iehudy. *BudBib* 1.Par 4/27, *Deut* 30/16, *Zach* 10/8 [2 r.], 4.*Esdr* 2/6; *SkarŻyw* 477; Bo iáko byli [*Żydzi*] z Egipcju wyłzli/ w ktorým się rozmnożyli/ [...] nigdy inákszego nád łobą rzádu nie mieli/ iedno pod iednym przełozonym. *SkarKazSej* 689b.*

rozmnożyć się z kogo (2): Potym się s tych ósmiorgá ludzi rozmnożył wśzythek łwiát. *BielKron* 5v; Potomká żadnego męfkiego Kázimierz Krol z nią [z *Anną córką Gedyminą*] niemiał/ tylko iednę Corkę Helźbietę/ ktora była potym wydána [...] zá Boguśławá Xiążę Stetyńkie. (*marg*) Pomorfkie Xiążętá Stetinfkie potym się łzeroko rozmnożyły z tey wnuczki Gediminowey. (–) *StryjKron* 427.

[*rozmnożyć się kim* [= w kogo]: A tákże nád nimi [*nad ksiąźętami*] krolém będziefz Rozmnożyłz się rodzáyem wielkim. *SqdParysa* B2.]

rozmnożyć się z kim (1): ifz gdy się tu Włofzy z łtáfemi obywatelmi Zmodźkami/ Alanámi/ Gottámi/ y Kurfami rozmnożyli/ Tedy [...] Zmodźká/ y Kurfká [...] Ziemię tym łpofobem [...] podzielili. *StryjKron* 81.

rozmnożyć się gdzie (7): Gdy się tam więc lud y narody thak rozmnożyli, iz Kroacia, Dalmatia y Slawonia ziemie ciáfne były ku miefzkaniu. [...] Przeto Lech z Czechem [...], wftąpili ku zachodu łlonca, łzukać łobie nowego miefzkania *MiechGlab* 42; iz miał być [*Kościół*] fundowan ábo zbudowan iáko miałto/ nápełniájąc wśzytek łwiát/ w ktorým się mieli rozmnożyć rozliczni narodowie *LubPs* T2v, D4; *Leop Ier* 3/16; A Gdy iuz then narod nędzny ludzki począł się rozmnażać ná zyemi/ [...] pátrzay w iákiey rozności potym y przyrodzenia y obyczáiw po łwicie się dziwnemi kftáły rozmnożył. *RejZwierc* 2v; *CzechRozm* 79v; *WujNT Act* 7/17.

W połączeniu szeregowym (1): á gdy wżycy oni Połóncy w Tauryce álbo Prekopie ofiedli/ iufz fie ínádnie romnożyła [!]/ rozłzyrzyła/ y zmocniła Hordá Prekopłka/ ták iż wżytkim przyległym narodom ítrálnymi Tátarowie Prekopłcy być poczęli. *StryjKron* 722.

W porównaniach (3): *WróbŻółt* 91/13; Spráwyedliwy yák pálmá ták ná wífem rozkwitnye/ A yák Cedrus Libánłki rozmnoży łye zbytnye *LubPs* V2; A cí záfię ktorzy żywą pobożnie/ cnotliwie/ á pocźciwie nábywáią máiętności swoich [...]/ iż tháki káždy rozłzyrzy fie iáko drzewo zielone nád pięknym zdroiem íthojące/ [...] iż iáko Oliwne gáłłki rozmnoży fie potomłstwo iego. *RejPos* 72v.

W charakterystycznych połączeniach: lud (ludzie) się rozmnożył(-li, -o, -y) (4), narod(y) (6), plemiona, pokolenie, potomstwo, świat; rozmnożyć się barzo (9), zbytnie.

Zwroty: »rozmnożyć się w lud wielki« (1): Narod Syreyłki przeládował á zčíłkał oycá moiego/ ktory wífedł był do Egiptu/ y thám pielgrzymował w máłutkim pocźcie/ y zrołł á rozmnożył fie w lud wielki [*crevitque in gentem magnam*] y mocny práwie bez licžby. *Leop Deut* 26/5.

»w potomstwie się rozmnożyć« (1): Dziwnie fie w potomłstwie swoim wífędi rozmnożyli Syny łwoye w obfítółcyach możne zołtáwili *LubPs* D4.

»rozmnożyć się na prawo i na lewo« (1): Abowiem rozmnożyłz fie ná práwo y ná lewo [*dextera et sinistra erumpes*]/ á náłienie twoie poliędźie pogány *BibRadz Is* 54/3.

»szeroko się rozmnożyć« (2): Od tego tedy Giedruła Xiążęciá z Xiążát ítárożytnych Rzymłkich [...] poczał fie y łzeroko rozmnożył/ iako widzimy narod Xiążát Giedrockich *StryjKron* 355, 427 *marginis*.

»na świat się rozmnożyć« (1): gdyż to iego nawięłtze kochánie być miáło s łynmi człowieczemi [...]. A zwálzczą w tákim narodzie ktoryby wedle woley iego łwiętey á w pocźciwołci ná ten łwiát fie rozmnożył. *RejPos* 42.

»rozmnożyć się na tłumy ludow« (1): Bog włzechmogący niechayci błogółławi/ ábył vrołł y rozmnożył fie ná tłumy ludow. *SkarŻyw* 346.

Szeregi: »rozplódzić się a rozmnożyć się« (1): Y miełzkał Izráel wzieni Micráimłkiej wzieni Gołzeńłkiej/ y ofiedli wniew/ y rołplódzili fie/ á rozmnożyli fie bárzo [*et creverunt, et multiplicati sunt valde*]. *BudBib Gen* 47/27.

»rozmnożyć się i rozrodzić się« = *crescere et multiplicari Vulg* [*szyk* 1:1] (2): *CzechRozm* 79v; A gdy fie przyblżył czás obietnice ktorą był przyłógł Bog Abráámowi; rozrodził fie lud y rozmnożył w Egipcie *WujNT Act* 7/17.

»rozmnożyć się i rozszerzyć« (1): Gdy fie iufz ludzie byli rozmnożyli y rozłzyrzyli po ziemi: ná dwie częłści ábo ná dwie krołęłtwie y dwa narody rozdzieleni łą [*tj. na złych i dobrych*]. *SkarŻyw* 268.

»zrość (a. urość) i (a) rozmnożyć się« = *multiplicari et crescere Vulg* [*szyk* 2:1] (3): A gdy fie iufz rozmnożyłcie/ y zrołłcie ná ziemi onych dni [...]: Nie będą więcey mowić/ Archá tełtámentu Páńłkiego *Leop Ier* 3/16, *Deut* 26/5; *SkarŻyw* 346.

ββ. O indywidualnych osobach: mieć, plódzić potomstwo w pierwszym pokoleniu (3) : RAmłzowie to łtary dom/ lecz nam iákołł łchodzi/ A włzák y to może być/ że to łzczęłcie zgodzi/ Iż fie ielzče rozmnoży/ bowiem łzkodá tego/ Kiedy nam łchodzą domy/ narodu zacnego. *RejZwierz* 89; *BielKron* 438v; (*nagł*) Ptałzek Wolłki. (-) SZkodá że tego Ptałzka nam ták bárzo zmięto/ Iufz fie nam nie rozmnoży ogon mu odięto. *PaprPan* Bb4v.

β. O zwierzętach: rozplodzić się, rozplenić się (4) :

rozmnożyć się gdzie (2): Tedy sie bārzo rozmnożyły [ascenderunt] Izaráńcze we wśzytkiey Egiptkíezy ziemi *BibRadz Ex 10/14, Ex 23/29.*

W połączeniu szeregowym (1): Więć by sie bydło twoie y droby twoie rozmnożyły/ frebro by też y złoto rosło tobie/ y wśzego by przyraftáło co maśz. *BudBib Deut 8/13.*

Przen (1) :

Szereg: »rość i rozmnożyć się« (1): A ia zgromádzę ośtátki trzody moiey/ ze wśfech ziemi do ktorych ie tám wyrzucę: y przywrocę ie do wśi ich/ á będą rość/ y rozmnożą sie [et crescent et multiplicabuntur]. *Leop Ier 23/3.*

γ. O roślinach: rozplenić się, rozkrzewić się (5) : (nagł) Káczkowłki Káłper. (-) [...] Czyfće to gniazdo było/ y Wilká káłáło/ A szkodá iz ták máło/ iákoś ich zośtáło. Ale gdy szczęp zośtánie/ rozmnoży sie krzaczek/ Choć więć czáfem záwiędnie/ bārzo nieboraczek. *RejZwierz 72v.*

*Przen (4) : WróbZółt 91/15, ff5; tak też szatański kościoł nieprześtawa na szczerey prawdzie bożey w pyłmie opyłaney/ ale szuka ynych luczkich albo szatańskich wymiślow [...]/ á toć ieśt kákol o ktorym przypowieść dał pan Chrístus/ [...] ktory sie tak bārzo rozmnoził ze iuz pśzenicę zatłumia *SeklKat Q2.**

rozmnożyć się z czego (1): Abowiem pátrzay gdy iuz ten korzeń á tę máćicę wszczępiłz w ferce swoie/ tho ieśt/ to miłofierdzie á the szczyrość vmyśłu twego z mocną wiárá swoiá/ iuzci sie wśzytki ine látorośli á wdzięczne kwiatki y owoce mogá z niey rozmnożyć ku poczciwości temu Pánu. *RejPos 172v.*

δ. O latach życia: wydłużyć się (2) : [Mądrość mówi:] Bo przez mię rozmnażá [!] sie/ twego zdrowia látá/ Záżywiefz swych dni we mnie/ bez trudności swiátá. *BielKom B6.*

Fraza: »rozmnożyły się dni żywota [czyjego]« (1): Nápiśfesz ie [przykazania] ná podwoiách y ná drzwiách domu twego/ áby rozmnożyły sie dni żywothá twego y synow twoich [ut multiplicentur dies tui et filiorum tuorum] *Leop Deut 11/21.*

ε. O bogactwie (7) :

αα. O majątku: przyrosnąć (6) : Abis zboze ná wśzytki ftrony zakupował A wiernie pana swego tym skarbem szafował A wyrzyłz iakie z tego vrośtá pożytki Skarb sie pańszki rozmnoży y z bogáci wśzytki *RejJóz L3; A tu iuz dopirko pewnie wiedz z nieomyłney obietnice Páńskiey/ iz bogáctwá y obfitości y wielka poczciwość rozmnoży sie w domu twoim. RejPos 264v, 72v.*

rozmnożyć się komu (1): dofyc tobie ná tym gdy mie ty będyesz náłładował/ tedy áni wzwiefz sam iáko sie tobie wśzytko pośzczęści y rozmnoży wedle myśli twey. *RejPos 280.*

W przeciwstawieniu: »być małym ... rozmnożyć się« (1): Ieśli będyesz czyfty y w prośtoćie chodził/ wnet ocuci sie ktobie/ y vczyni spokoyny przybythek sprowadliwości twoiey/ Ták dálece/ że pierwsze rzeczy twoie były mále/ á poslednieyśze bārzo sie rozmnożą. *Leop Iob 8/7.*

Fraza: »rozmnożenie się rozmnoży« (1): áno mu dodawa rády á wśpomaga go on krol iego [tj. szatan]/ [...] przywodząc go ku onemu złościwemu á fáłefznemu nábyciu iego. [...] y częśtokroć to lámami ná oko widamy iz tákie rozmnożenie złe á niefpráwiedliwe [...]/ ácz kęś do czáfu zákwitnie/ ácz sie kęś rozmnoży/ ále to ináczey być nie może/ iedno iz sie to iáko plewy rozleci *RejPos 72v.*

ββ. *O człowieku: wzbogacić się (1)*: Máiętności z prożności vbywác będzie/ á kto zbiera ręką (fwą) rozmnoży fię. *BudBib Prov 13/11.*

b. *Pod względem wielkości niewymiernych; abundare Vulg, PolAnt, JanPrzyw, JanStat (66)* :

α. *O intensywności: nasilić się, stać się mocniejszym, ogarnąć (o zjawiskach psychicznych, cechach, sytuacjach); adimpleri PolAnt, Vulg; roborari PolAnt; progredi JanStat (55)* : *LubPs ktv, N2v*; á rozmnoży fię niełpráwiedliwość/ y niepowściągliwość ná ziemi. *Leop 4.Esdr 5/10, Ioel 3/13, Rom 3/7*; Powiedział tedy Pan/ Oto iż krzyk Sodomy y Gomorry ták wielce fię rozmnożył/ á grzech ich thák ieft bárzo ciężki. Złtąpię teraz *BibRadz Gen 18/20*; Trapienia fercá mego rozmnożyły fię/ przeto od vćilku mego wywiedz mię. *BibRadz Ps 25/17, Ioel 3/13; OrzRozm I3v; BielKron 12*; iż Rzymiánie [...] żadnego lekárstwa niepożywáli/ iedno thego co fye im w ogrodzie rodziło [...]. A łatwiec fye też było leczyć onym miernym. Ale náfzych czáfów zbytki fye rozmnożyły: żadna rzecz przed náfzym żárłoctwem fye niewyśiedzi/ á przeto też rzadkiemu lekárze pomagáią: wolicem piełzczony bogacz gárdło łtráćić niż co przeciwnego fwey woli ćierpieć. *SienLek 18; RejPos 50v; NVż iefli fię w ktorym páńłtwie álbo krolełtwie rozmnoży á łkrydłá fwe roftoczy on łprofný grzech łákomłtwo/ tu iuz łobie rozwáz/ w iáki złý á niepobożny przypadek tákíe páńłthwo zátoczy fię mułi. RejZwierc 57; RejPosWstaw [414]; Ty iefteł krolu ktorýł się rozwielmożył y rozmogł/ á wielmożność twoiá rozmnożyłá fię y sięga do niebios/ á pánowánie tve do końcá ziemi. BudBib Dan 4/22[19], Ex 11/9, Dan 12/4, 4.Esdr 5/2; [przekonaliłmy się] iáko on [król] wiele domow zacnych Páńłkich/ prze niecnotliwe Práktiki zniłczył/ ktore fię wielce rozmnożyły ná vpadki rozmáite. MycPrz II B2v, I [A3], II A2v; Lecż gdzie fię rozmnożył grzech (tám) obfitowálá łáłká. BudNT Rom 5/20, Rom 5/20; CzechRozm 5; Bowiem wielce tego ten wielki Krol prágnie/ áby [...] pokoy fię ná ziemi wieczny/ y docześni rozmnożył. SkarJedn 376, A7; Y wiele fałzywych prorokow powłtánie: y wielu zwiodá. A iż fię rozmnoży niepráwość: oziębnie miłóść wiela ludzi. WujNT Matth 24/12, 2.Cor 4/15, 10/15; PRzećiwko tym/ ktorých fwa wola ták fię rozmnożyłá/ iż téż ná drógách półpolitych [połłów królewskich] [...] gwałćić nie obawiáią fię: [...] vłtáwiamy y łkázuiemy: [...] SarnStat 43, 21, 702, 703; A lichwy/ y złe nábywánie máiętności/ iáko fię rozmnożyły? SkarKazSej 704b, 703b.*

rozmnożyć się komu (4): *BudNT Iudae 2*; Łáłká y pokoy niech fię wam rozmnoży w vznániu Bogá y Chriłtułá IEłufá Pána náfzego *WujNT 2.Petr 1/2, 1.Petr 1/2, Iudae 2.*

rozmnożyć się na kogo (1): Rozmnożyłá fię ná mię niepráwość hárdych *Leop Ps 118/69.*

rozmnożyć się przez co (3): áby łáłká rozmnożywłzy fię przez mnogie dziękwánie/ obfitowálá włáwę Bożá. *BudNT 2.Cor 4/15; SarnStat 406, 886.*

rozmnożyć się czym (1): To obaczywłzy oni księżá/ ktorzy [...] nic się by nagorłzego [...] przeciw panu Bogu vczynic niełtrachaiá/ dżiwnie się połekli/ i bác poczeli/ aby się tą przygodá práwda nierozmnożyłá/ a oni łtąd wzgardźeni niebyli. *MurzHist T3v.*

rozmnożyć się między kim (2): *RejZwierc 34v*; áże fię y tho rozmnożyło między włzemi łtany/ że nie iedni ráduiá fię z drugich potyczeli [= błędów] *MycPrz II C4.*

rozmnożyć się nad kim (2): *WróbŻołt 118/69*; CHwałćie Iehowę włzyfcy narodowie/ czćicie go włzytcy rodzaíowie. Bo rozmnożyło fię nád námi miłofierdzie iego/ y práwdá Iehowy ná wieki *BudBib Ps 116/2.*

rozmnożyć się w kim (4): *RejWiz* 99v; Iuż pokoy/ śpráwiedliwość/ miłosierdzye/ itáłość/ wiára/
rozmnóżá lie w zebrániu przybytku onego. *RejPos* 115; O Moy namilŝzy Pánie Iezu Kryŝte [...] profłzę cię [...] / ábym to moglá [...] rozebráć w fercu ŝwoim z vlitowániem y oplákániem naŝwiétfzýy Męki twoiéy/ żeby zátym rozmnóżyłá lie we mnie wielka miłość przeciw tobie *SiebRozmyśl* B2v; *PowodPr* 8.

W charakterystycznych połączeniach: rozmnożył(a, -y, -o) się chwała, dziwy, grzech (wiele grzechow) (3), *łaska* (4), *miłosierdzie* (3), *miłość* (4), *niedostatek* (2), *nieprawość* (2), *niesprawiedliwość* (2), *pociecha(-y)* (2), *pokoj* (6), *prawda* (2), *przyjaźń*, *pycha*, *sprawiedliwość*, *swawola* (2), *trapienia*, *uczynki*, *umiejętność*, *upadek*, *wiara* (3), *wielmożność*, *wszeteczność (wszeteczeństwa)* (2), *zapłata*, *zbytki*, *złodziejstwa*, *złość(i)* (8), *zmiłowanie; bardziej się rozmnożyć*, *wielce* (2), *(tym) więcej* (4).

Zwroty: »hojnie się rozmnożyć« (1): Iż gdy mu [setnikowi] obiecował Pan wŝtąpić do domu iego/ á vzdrowić ŝługę iego/ tedy wyznawał niegodność ŝwoię [...]. A thu ŝyŝyŝ iáko był wyŝluchan/ á iáko lie hojnie rozmnożyłá pociechá iego. *RejPos* 46v.

»obficie się rozmnożyć« (2): OBiecuiemy [...] nigdy przez rády y przyzwolenia oŝobnégo [...] monéty [...] nie kázáć áni dopuŝć bić: [...] áby przez to ŝzkody/ y nieznoŝny poddánych náŝzych niedoŝtátek (który lie przez monety złé vżywánié obficie w Królestwie náŝzym rozmnożył [abundarunt *JanStat* 371]) zá ŝczęŝliwégo pánowániá náŝzego był oddalon. *SarnStat* 406 [idem] 886.

Szeregi: »rozkrzewić się, rozmnożyć się« (1): ZGrzeŝyłem/ Pánie/ nád liczbę piáŝku morŝkiego: á rokrzewiły ŝię niepráwoŝci moje: rozmnożyły ŝię złoŝci moje *LatHar* 139.

»rozmnożyć się i zmocnić się« (1): Przetoż pobił ich lew z lálá: wilk pod wieczor ŝpládrował ich: y leopard czúły (przypadnie) ná miáŝtá ich [...]: Gdyż rozmnożyły lie w nich Bogu wiáry złamánie/ y zmocniły ŝię odwrocenia (ábo odŝzczepieńtwa) ich. *PowodPr* 8.

W przen (1) :

Zwrot: »rozmnożyć się w sercach« (1): Gdy ŝię w tobie okażą ty poŝtępki ŝwiéte/ Vŝtáná w twoich páńŝtwách y woyny przekłéte/ [...] Tym ŝię rozmnoży w fercách przyjaźń Bogu mila *Prot* D4.

β. *O znaczeniu i zasięgu: utwierdzić się, rozwinąć się, rozszerzyć się* (11) :

αα. *O Kościele i Królestwie Bożym* (3) : Niechay przyidzie tve Kroleŝtwo/ okáz w tym tve dobrodziejŝtwo/ áby ŝię ták rozmnożyło/ wŝyŝtkie grzeŝzne návrociło *ArtKanc* M16v, I16v.

rozmnożyć się czym (1): Ná poczátku koŝciólá P. Chriŝtuŝowego/ Krolowie y Cefárze gi przeŝládownáli: áby ŝię krwiá y ŝmierciá męczennikow tym bárziesy rozmnożył. *WujNT* 43.

ββ. *O władzy, panowaniu* (1) :

Zwrot: »rozmnożyć się szYROKO« (1): Iż málućkie dzieciátko národziło lie nam/ á ŝynaczek ieŝt dárowan nam. [...] á będzie to Bog mocny/ Ociec przyŝŝlego wieku/ Kŝiáżę pokoiu/ á rozmnoży lie ŝyrokó Cefárŝthwo iego/ á pokoiu iego nigdy końcá nie będzie. *RejPos* 16.

γγ. *O ideach, poglądach, naukach, wierze* (7) : A wnetże z poczátku ápoŝtołowye dyakony ŝtánowili? Aż kyedy ŝye yuż było krzeŝciyáńŝtwo rozmnożyło. *KromRozm* II v; Thę Regułę [...] Papięŝ pochwalił/ y potwierdził/ I ták lie byłá thá Regulá rozmnożyłá/ iż wkrotkim tzáŝie klaŝtorow było nábudowano. 4143. *KrowObr* 135v; Tymi ŝłowy dawa znáć iż ŝię ŝekty bárzo rozmnożyły *BibRadz* II 138a marg; *RejPos* 72.

rozmnożyć się przez kogo (1): [Jezus na wiadomość o chorobie Łazarza powiedział:] Niemotz ta nie ielcti na fmiertz ale by fie chwála bożá przezeń rozmnożyła. *OpecŻyw* 67.

rozmnożyć się gdzie (2): Aż potym po kilku/ álbo yáko drudzy piífá po kilkunałcye lat/ gdy fye wyará po żydowłkyey żyemi yuż byłá rozmnożyłá/ Swyęty Máthułz [...] nápifał żydom ich yęzykyem Ewányeliá *KromRozm II* cv; *ArtKanc Lv*.

W charakterystycznych połączeniach: chwála się rozmnożyła(-o, -y) (3), krześcijaństwo, reguła, sekty, wiara; barzo się rozmnożyć; po ziemi [jakiej] się rozmnożyć.

2. Mieć czegoś więcej (2) :

rozmnożyć się czym (1): Pinguefcent łpeciofa deferti: et exultatione colles accingentur. A tedy więcz fliczne pola na puftiniach rozmnożą fie wielką żiznością a pagorki przybierzą fie w radość y w wefele. *WróbŻołt* 64/13.

rozmnożyć się w czym (1): *Leop Os* 10/1 cf *Szereg*.

Szereg: »rozhojnić a rozmnożyć się« (1): podług buyności źemie łwoiey/ [Izrael] rozhojnił á rozmnożył fie [exuberavit] w Bálwániech [tj. w bałwochwalstwie]. *Leop Os* 10/1.

3. *Powstać, utworzyć się, zrodzić się, wywodzić się; crescere* *JanStat* [w tym: skąd (4)] (6) : *RejAp AA5*; widzimy iáwnie/ iáko fie ludzie vniefli zá wymyflý łwoiem/ [...] zá zacnieyłze máiac náuki ludzkie/ niż prawdę łłowá Bożego. Skąd fie thák frogye zgorłzenie rozmnożyło ná łwiecie/ iż iuż prawdá Ewányeliey łwiętey [...] nie może w ludzyoch pokázáć tákowey popráwy iáko [...] zá Apołtołow s. *RejPos* 8; IZ zbytnia łwawola y wielkość złodziei ztąd rozmnożyłá fie/ że złodzieie máią rzeczy kráđzionych v Żydów przedawánié przełpieczné *SarnStat* 262.

rozmnożyć się z czego (1): Iełt w Sennie bráctwo iedno/ łwieckich ludzi/ ktore zowiá bráctwo dobrze żyiących Páunny Máryey łzpitalá/ de la łkalá [...]. ktore długo było iáko ogrod y winnicá/ wiele ludzi pobożnych y łwiętych/ łtanu łwieckiego: y zniego fię rozmnożyli *SkarŻyw* 460.

rozmnożyć się z kogo czym (1): Aczkołwiek też zá czáłow połtępkiey z teyże czerni y prołtego Ludu/ więkłza fie część łlachty prawdziwey łitewłkiey y Zmodźkiey/ włáfná cnotá/ y przewáżnymi ryceřkimi dzielnościami rozmnożyłá *StryjKron* 76.

rozmnożyć się w kim (1): co miał pokói i przełpieczentwo na łumnięniu łwoiem to mu przyłzły włzyłtki grzechy iego napamięć/ a łtąd rozmnożył się wnim łtrach potępieniá wiecznego [!] *MurzHist* D3v.

Synonimy: 1. przyczynić się, przyrość, przysporzyć się, rozciągnąć się, rozkrzewić się, rozszerzyć się; a.a. rozmoc się, rozplódzić się, rozrodzić się; δ. przedłużyć się, przewlec się; b. rozmoc się; α. nasilić się, podnieść się, powstać; β. rozsiać się; 2. rozhojnić się; 3. nastać, począć się, pojawić się, pokazać się, powstać.

Formacje współrdzenne cf MNOŻYĆ.